

Lokalita Pezinský hrad

Náučný chodník Pezinok

0 km

Pezinský hrad

Táto lokalita sa nachádza pod historickým miestom s nevýrazne zachovanými zvyškami múrov stredovekého hradu z 13. storočia. Pezinský hrad na ostrohu pri sútoku dvoch potokov dali postaviť pravdepodobne grófovia Svätého Jura a Pezinka ako sídlo pezinskej vetvy rodu. Hrad mal za úlohu strážiť cestu na Záhorie cez sedlo Javorina a taktiež miestne náleziská zlata. Prvýkrát sa písomne spomína v roku 1271 ako jeden z hradov, ktoré dobylo české vojsko, medzi hradmi majúcimi vežu (*turrigere munitiones*). Začiatkom 14. storočia stráca hrad svoj význam. Strážnu funkciu preberá strážna veža na vrchu *Starý zámok* a ako sídlo rodu ho nahrádza nový vodný hrad priamo pri meste Pezinok. V priebehu 17.–20. storočia bola lokalita, na ktorej sa hrad nachádzal, vo veľkej miere zničená ťažbou kameňa a dodnes sa z neho zachovali len skromné zvyšky.

Les je vrcholným, najorganizovanejším a najzložitejším článkom vývoja rastlinných spoločenstiev, rastlinného krytu na našej Zemi (KORPEL 1989). Les je od nepamäti využívaný ako zdroj obživy (lesné plody, huby, zver), zdroj dreva na stavbu obydli, kúrenie a výrobu náradia, aj ako úkryt v časoch vojen. V dnešných časoch je tiež miestom odpočinku ľudí a významným krajinotvorným prvkom. Les plní okrem produkčnej funkcie aj ekologickú funkciu (pôdoochranná, vodohospodárska, klimatická) a environmentálnu. Environmentálna funkcia je využitie lesa ako životného prostredia človeka pri rekreácii, oddychu, jeho zdravotné a emocionálne pôsobenie i ako objekt slúžiaci na tvorbu a ochranu krajiny, výučbu a výskum.

Kameňolom a vápenníctvo

Prvá písomná zmienka o ťažbe kameňa v tejto oblasti je z roku 1699, keď provizor pezinského panstva tlmočil žiadosť Veleckého, prefekta majetkov generála Pálfiho, aby mu mesto dovolilo lámať kameň pri *Starom zámku* (myslí sa tým *Pezinský hrad*). Neskôr kvalitný vápencový kameň využívali *huncokári*, ktorí z neho pálili vápno. Vápenníctvo tvorilo oddávna jeden z príjmov miestneho obyvateľstva. Profesionálne, ako živnosťou, sa vápenníctvom začal zaoberať Jozef Sobota v roku 1900. Po ňom prevzal živnosť jeho zať Michal Hanúsek a potom jeho synovia Jozef a Michal, ktorí na rozvoz používali nákladné auto s nosnosťou 1,5 tony. Bolo to prvé nákladné auto v Pezinku.

Študijná základina

Výnosy z lesa boli v minulosti požívané i na ušľachtilé sociálne ciele. Tak vznikla Študijná základina Jána Pálfiho v Pezinku na základe testamentu z roku 1907. Jej poslaním bolo poskytovať z dôchodkov lesných a poľnohospodárskych majetkov štipendiá vynikajúcim a snaživým mladíkom, ktorí po úspešnom skončení vysokých škôl chceli prehĺbovať svoje vedomosti a zručnosti v cudzine. Taktiež vyplácala penzijné pôžitky patronátnym objektom.

zdroj obrázkov: sk.wikipedia.org

Ján Pálfi (1829 - 1908) - dobová fotografia (naľavo) a portrét (napravo)

